

САНА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫ ОРОЙУОНУНААБЫ КОМИТЕТЫН УОННА ҮЛЭННГӨР
ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Орган Чуралчинского районного Комитета КПСС и районного Совета депутатов
трудящихся Якутской АССР

1931 сыл алтынны
15 нүпүттөн тахсар

№ 52 (4008)

1971 сыл. Ыам ыйын 4 күнэ
ОПТУОРУНЬУН

Сманата
2 карчы

Сарсын—бэчээт күнэ

В. И. Ленин «Правда» хаһыаты аарар (РСФСР народ-
но-художественн П. В. Васильев уруһуйа).
ССТА фотохрониката.

БЭЧЭЭТ—ИИТЭР ҮЛЭ КҮҮҮСТЭЭХ ОРУДИЕТА

Сарсын Советскай бэчээт күнэ. Партия модун ийэй-
чэй бачына—советскай бэчээт коллективнай, олохтоох
дист, араттар уонна тарыйааччы быһыытынан ком-
мунистическай интэриэс, норуотка бэринчыллээхтик
сулууспаллар.

ССКП Кини Комитетын отчуотунан дакылаатыгар
ССКП XXIV съездин резолюциятыгар этиллэр:

«Бэчээт, радио уонна телевидение үлэлэрин сал-
гыны тупсарыма сьеза улахан суолтаны биэрэр. Пар-
тийнай тарыйааччы маассабай информация уонна
пропаганда өрөдөөлөрүн сатаан туһаныах, иккитэр
үлэлэрэ хаманымалдаах уонна оперативнай бөлөк-
түбүгүр, коммунистскай уонна пропагандистскай
кадрдар коммунистскай өттүнөн ситкилэрин көтүүла-
рын, маастарыстыбаларын үрдэтэр туһугар көһүлүөх
туһаахтар».

Марксизм-ленинизм өлбөт-сүппэт үөрөхтөрүн хас
биирдик кини өтүөр-санаатыгар илгэрэргэ, хаһа-
йыстыбаннай сонча культурнай тутуу бэллүрүстэ-
рин киникти сардаарга бэчээт үлэнигэрэ. Сары
дэсүрдэрин уураа үлэниллэр. Кинилэр түбүктээх
үлэлэригэр быһаччы көмөлөһөөччүлэринэн раб-
оттордар буолаллар. Корреспондент партия политска-
тыа олоххо таһларар иһин актымынай охсулалаччы,
байыыс.

Оройуоннаабы «Саһа олох» хаһыат корреспондент-
тарына аһаары сылтаа сыл айым өлбөт, кини ба-
раамчыларын аһаары уонна тахсар тирэһа үкөөт,
үгүнэн иһэр. Хаһыат быһыл тахсар тирэһа 2512 эк-
земплярда тийдэ. Хаһыат активистарын аһаары
омоо салгыы өлбөр. Ордуу активнай корреспондент-
тарынан М. Софронов, Н. Соловьев, Р. Данилов, Н.
Федоров, Н. Б. Шен, тма хаһаайыстыбанын специа-
листтара Н. Софронов, Е. Анисимов о.д.а буолаллар.
Бу—хаһыат үлэнигэр кытта сибээһэ бөдөрчөөн
иһиникти туһута.

Бу күнүгэрэ тохсус пятилетка бастагы сытыа го-

КОСМОНЫ ЧИНЧИЙЭЭЧЧИЛЭР ЧИЭСТЭРИГЭР

Муус устар 30 күнүгэр Кремльгэ ССКП КК, ССРС Верхов-
най Советын Президиумун уонна Советскай Правительствэ
ааттарынан «Союз-10» космическай хараабыл орбита-
най көтүүтүн хааччыйыт ученайдар, конструктордар, инже-
нердар, техниктар уонна рабочайдар күнүнэ космополиттар
Е. А. Шаталов, А. С. Елисеев уонна Н. Н. Рукавишников
чиэстэригэр прием оһулуута.

ССКП КК Политбюрогун чилиэнэ, ССРС Верховнай Со-
ветын Президиумун Председателэ Н. В. Подгорнай аарды-
тыла эттэ. Иһин космополиттары истинник эбэрдэлэттэ. Н. В.
Подгорнай «Союз-10» космическай хараабылтан орби-
таһыа көтүүтүн ситкиһилээхтик оһорбуттары иһин космо-
политтар оһуот, эр санааны уонна героизмы көрдөрбүтэри
иһин ССРС космополит-летчиктара Советскай Союз иһин то-
гүлүк Геройа Е. А. Шаталов уонна Советскай Союз иһин
тогүлүк Геройа А. С. Елисеев Ленин орденынан наһара-
даһаамыттары уонна Н. Н. Рукавишниковка Ленин орде-
ны уонна «Кыһыл Көмүс Сулуу» медалы туттаран туран,
Советскай Союз Геройун аата уонна ССРС космополит-летчи-
тын аата иһилиһиллэрин иһитиннэрдэ. Иһинтэн салгыы Н. В.
Подгорнай Е. А. Шаталовка ССРС Министрдарын Совете
авиация генерал-майора диэн байыантай аатын иһтиһиллэ-
риннэрдэ.

Н. В. Подгорнай мустубут дьон дохсун ытыстарын тыаһын
ортооттар космополиттарга үрдүкү наһараадалары тутартаата.

ССТА.

Москвада Первэй Маайы бырааһынныктааһын

МОСКВА, ССТА. Первэй Маай Советскай сиргэ сав-
кы көрө көстүүтүн кэлтэ. Кремль эркиннэригэр кыһыл
аһаамалар таһимнээхтэр. Үлэнигэр Москва үгэс курдук
коммунистическай тутууга сата ситкиһилэр тустарынан
арааһаарды Кыһыл площа-
да таһыста. Дойду кыһабы-
най площадыгар етөлүк
предприятиеларын бастыг-
дыоно, ССКП XXIV съездин
чиэстэригэр ытыллыбыт со-
циалистическай куоталаһын

кыһаһылаахтара кэлбүттэр.
Колонналар үрдүлэринэн
Маркс, Энгельс, Ленин мәти-
риэттэрэ. «Ленин партияты-
гар—албан аат!», «Партия
политикатын биһирээбит!»,
«Ленин суолунан иһинибит
диһик!», «ССКП XXIV съез-
дин быһаарымыларын—олох-
хо!» диэн тылдар суруллу-
бут транспарантара галээ-
рэллэр.

Чурапчыга

Муус устар 30 күнүгэр
Культура оройуоннаабы дыа-
нигэр Чурапчы сэлэнигэр
олохтоохторун Первэй Маайга
аһаһаах үөрүүлээх митингэ-
рэ буолла. Митинг райсовет
исполкомун председателэ таб.
Бурнашев Р. Р. аһар. Выра-
һынныкка аһаһаах таһыла-
ты ССКП райкомун иккис
секретара таб. Савиннов Г. М.
оһордо.

Ыам ыйын 1 күнэ. Оро-
йуон киник олохтоохторун
үгэс киһилээх демонстрация-
лара буолла.

Первэй Маайга аһаһаах үө-
рүүлээх митинг ССКП рай-
комун бастагы секретара таб.
Листиков Н. П. аһар. Үлэ,
Эйэ, норуоттар биһир санаала-
һаамаларын өрөгөйдөөх быраа-
һынныгынан оройуон үлэ-
лээн иһтиһилээччилэри уонна
үөрөнөөччилэрин райсовет ис-
полкомун председателэ Бурна-
шев Р. Р., комсомол райко-
мун бастагы секретара Варов
П. И., врач Платонова М. Ф.,
Октябрьскай революция орде-
нынан наһараадаһаамыт Кри-
вошапкин Р. Х., бытовое ком-
бинат иһтиһингэ Иванова
уонна үөрөнөөччи Теплоухова
эбэрдэлэттилэр.

Депутатка кандидаттары истинник биһирээһин

ДЬАВЫЛА. Муус устар
30 күнэ. Ленин аатынан колхоз
колхозтаахтарын быһаар иһ-
лигэрэ муһаһаарыгар ССКП
райкомун бастагы секретара
таб. Н. П. Листиков Уус Алдан
оройуоннаабы «Октябрь» кол-
хоз колхозтаахтарынан, Алдан
рай Чуралаах комбучу хостур
фабрикатын рабочайдарынан,
сулууспалаахтарынан, инже-
нернай-техническай үлэнигэри-
нан уонна Өлүкүмө орто ос-
куолатын коллективнаан
РСФСР Верховнай Советын
быһаарыгар 892 нүмүрдээх
Алданнаабы быһаардылар уоку-
рука депутатка кандидатта-
рынан ССКП КК Генеральнай
Секретара таб. Л. И. Брежнев
уонна Уус-Алдан оройуонун
«Октябрь» колхоз биһирээһинэ,
учебай-аохтехник таб. Екатерина
Петровна Гуляева тууро-
руллубуттары туһунан иһи-
тиннэрдэ. Оһулуун аһаа кы-
лаһаах оскуолатын директора
М. П. Ефимов, колхозтаах,
коммунистическай үлэ үлэни-
га В. И. Седалищев, профтех-
училище преподавателэ И. Н.
Кыһаһаах, колхозтаахы комсо-
мольскай тарыйа секретара
Светлана Максимова тууроу-
лубут кандидатуралары истин-
ник биһирээһинин туһунан
тыла эттилэр.

Н. ВАРЛАКОВ.

ССКП XXIV СЪЕДИН УУРААХТАРЫН—ОЛОХХО!

Муу: устар 28 күнүгөр ССКП райкомун III пленума буолла.

Пленумга ССКП XXIV съездин түмүктөрүн уонна оройуоннаабы партиянай тарилта сорууттарын туһунан дакылаатты партия райкомун бастаан секретара таб. Леонов И. И. оңордо.

Дакылаатты дүүллээһингэ тыа этилэр: табаарыстар Е. М. Макарова—тыа хаһаайыстыбатын бородуукталарын сойотуоналааһын уонна хаачыстыба государственнай инспектора, М. Г. Павлов—Эрилин Эристин аатынан колхоз Хонтоботообу маңнайгы сүһүөх партиянай тарилтатын секретара, Т. Г. Тескин—ДЭУ-таабы маңнайгы сүһүөх партиянай тарилта секретара, И. И. Уаров—БСДКС райкомун бастаан секретара, С. А. Захаров—народнай контуруот оройуоннаабы комитетын председатели.

И. И. Порядин—тыа хаһаайыстыбатын управлениетын маңаабынай зоотехника, Н. И. Монастырев—Ленин аатынан колхоз партиянай секретара, Н. Х. Кюмюлаткин—Субуруускай аатынан совхоз Хагылы отделениелээ маңнайгы сүһүөх партиянай тарилтатын секретара, М. Д. Попов—народнай судуука М. С. Леонтьева—Кытаанах орто оскуолатын маңнайгы сүһүөх партиянай тарилтатын секретара, Р. Р. Вурнашев—райсовет исполкомун председатели, Д. Д. Дьячковская—ССКП райкомун секретара.

Пленум дүүллээһинибит боппуруоска уураахты ылыһа. Маңтан аллара дакылааттан уонна нэпсэтинилэртөн кылгастан баччатынбит.

Вытовой комбинат иис, атах тыаһын оҥоруутун курдук нэһилиэтиннээ дьыһаах оҥоруу оҥоруута кыра. Прокат, парикмахерская үгүтөйдик сайдыбаттар. Хаһаайыстыба туттар предметтары өрөмүөннээһин, пращочнай, химическай ыраастааһын курдук өгөлөр тариллибэттар.

Тутуу учаастагар, «Сельхозтехника» отделениистыгар билигин даһаны үлэ тэрээһинигэр уонна хаачыстыбатыгар үгүс итэздэстөр бааллар. Сорох предприятиеларга былааннар сылын ахсын улаатан испэттэр. Производствонн интенсификация: сайыннары сүрүн усулуобуйаларынан: үлэ оҥоруутун үрдэтин, сырьени уонна матырыйалы көмчилээһин, производственной фонддары туттууну тупсары, капитальной угуу эффективностун үрдэтин буолаллар.

Олохтоох промышленность, производственной тарилталар үлэлэригэр уонна нэһилиэтиннээ олох-дьаһах өттүнэн хааччылыыга баар итэздэстэри туоратыыга партиянай тарилталар улахан болжомтону уураллара наада.

ССКП XXIV съезди бэлэҥэбитин курдук, ааспыт сылларга партия салайар оруола уонна эппиэтинээһэ өссө ордук үрдээтэ, общественной олох бары өттүгэр кини сабыдыал күүһүрдө, массаны кытта сибээһэ бөдөргөөтө. Партия ыйыаларын олоххо киллэрэн туран, партия райкома уонна маңнайгы сүһүөх партиянай тарилталар партия көккөтө салгы үүнүүтүн уонна кини састаабы хаачыстыба өттүнэн тупсуутун хааччылар иһин көккө үлэлэри ыттылар. Холобур, 1971 сылга партияга ыйылыбыттартан 66,6 бырыһыаннара материалнай быһаҥы быһаччы оҥороччулар — колхозтаах баһынай председателилэрэ буолаллар. Кинилэртэн 44,4 бырыһыаннара комсомол рекомендациятынан ийирдилэр, 77 бырыһыаннара 30-гэр дьэри састаах ийчэттар уонна 33,3 бырыһыаннара үрдүк, 44,4 бырыһыаннара орто үөрэхтээхтэр. Итинэн партияда киирээччилэр састааптары тупсуутугар маңнайгы сүһүөх партиянай тарилталар улахан болжомтону уураар буоллулар.

Карл Маркс аатынан, Ленин аатынан колхозтардаагы маңнайгы сүһүөх партиянай тарилталар кэлин 4—5 ый устата, оттон тутуу учаастагылаабы, массомол промнаабы, оройуон баһынаабы, онтон да атын партиянай тарилталар хасты да сыл бири да кининан үүмүтүлэр. Бары партиянай тарилталар бэйэлэрин састааптарын салгы бөдөргөтүүнэ дьарыктаналлара наада.

Дакылаатчыт итинэн салгы партия XXIV съезди партиянай тарилталары бөдөргөтүү, кадрдары сүүмэрдээһин уонна кини боппуруостарыгар туруорбут сорууттарыгар кыһаҥник тохтоот.

ССКП XXIV съездин историческай уураахтарынан өрө күүрдүлэн туран, оройуон коммунистара, бары үлэһиттэрэ тохсус пятилетка бастаан сылын сорууттарын өстүһүннээхтик толорууга айымнылаахтык үлэһиттэр.

Кэлэһингэ тыл этээччилэр бука бары ССКП XXIV съездин түмүктөрүн бары коммунистар уонна үлэһиттэр диригиник биһиринилэрин туһунан этилэр. Хонтоботообу маңнайгы сүһүөх партиянай тарилта секретара М. Г. Макалов, Ленин аатынан колхоз партиянай секретара И. И. Монастырев—колхозтаахтар социалистическай куоталаһыга киирсэн туран, ылыммыт эбэһэтэлиститибэлэрин толорор иһин айымнылаахтык үлэһиттэрин уонна билигин съезд туруорбут сорууттарын олоххо киллэрингэ улахан политическай өрөкөтөүллүүнэ үлэһиттэрин туһунан этилэр.

—Партия уонна правительство нуруот олоһун уйгутуу тупсарыыга адалыы кыһаҥныларыгар билигин дьаһаланы эппиэтинээхтээһин—дир Е. М. Макарова. Кини сүөһүттэн ылымнар бородууксуйа, бастаан туран, үүт хаачыстыбатын тупсарыыга сүрүн болжомтону туһаайда. И. И. Порядин сүөһү итинтигэр аһааһыт баһатын тарийингэ баар итэздэстэр уонна сүөһү туһата суох өлүүттөн, ынах кытарааһыныттан үгүс нэһээттор тахсалларын, олору аччатар суоллар тустарынан эттэ. С. А. Захаров кооперативнай-государственной бас биллини ыскайдааһын чахчыларын, М. Д. Попов оройуонга буруйу оҥорууну утары охсуһуу уонна социалистическай сокуоннаабы бөдөргөтүү тустарынан эттэ.

Партия туруорар сорууттары олоххо киллэрингэ оройуон комсомолдоттара уонна ийчэттара үрдүк ыйынылаахтык үлэһиттэрин туһунан И. И. Уаров көпсөһө уонна бастаан опыты олоххо киллэрингэ үлэ мөлтөхтүмүтүллэрин ыйда.

Райсовет исполкомун председатели Р. Р. Вурнашев бэйэтин этигин калыпалынай тутуу, сүөһүгэ бөдө аһаах баһатын тарийин, механизаторскай кадрдары кытта үлэни тупсары уонна быһаардаҥа бэлэмнэни боппуруостарыгар анаата, Партия райкомун секретара Д. Д. Дьячковская идеологическай, агитационнай-массообай үлэни күүһүрдүү сорууттарыгар кыһаҥник тохтоот.

Пленум ССКП XXIV съездин историческай уураахтарынан бири санаанан биһирээтэ уонна съезд уураахтарын олоххо киллэрингэ бары күүһү уураага оройуон коммунистарын, үлэһиттэрин бүтүннүүтүн ытырда. Оройуон 1971 сыллаах эбэһэтэлиститибэтигэр сорох уларытылар киллэрилиннэлэр.

ССКП XXIV съезди билигин партиябыт уонна советскай нуруот олоһор, аан дойду босхолонуулаах хаһааһын сайдыытыгар бүтүннүүтүгэр сүткөн улахан историческай суолталаах сойотуона, билигин планетабыт революционнай куустары умуукаһаах форумнарынан буолла. Съезд партия өйөбүт сылларга ыһыһыт баарыт үлэтин, билигин обществонн сайдыр кэскилин, учараттаах пятилеткага үлэ чопчу программатын уонна политическай линияны бары өттүн уонна диригиник дүүллэстэ. Итинэн салгы дакылаатчыт съезд түмүктөрүн кыһаҥник ырытар уонна оройуоннаабы партиянай тарилта сорууттарын туһунан көпсир.

Съезд Директиваларыгар дойду тыатын хаһаайыстыбатын научнай төрүккэ олоһурун салгы сайыннары кыһаҥ программала бэлэҥэһэ. Бу нэһилиэһэ дьаһаланы олоххо киллэрингэ партиянай, советскай уонна хаһаайыстыбанын органнар иһин лэригэр чопчу сорууттар туруоруллулар.

Билигин оройуонмут үлэһиттэрэ съезд чэһингэр ылыммыт эбэһэтэлиститибэлэрин толорор иһин үрдүк таһаарылаахтык үлэһиттэр. Государствода эти аһааһаһын сыл аһааһах былаан олунуу 1 күнүгэр туолбута, кварталдаабы былаан таһаан 35 тонна үүт, 7,3 ыһа. солкуобайдаах күндүтүүлээх туттарылына. Кыһаҥны агрономическай дьаһаллары толорууга, тутуу маһын сойотуоналааһынга уонна тэһингэ үгүс үлэ ытылына. Эрилин Эристин аатынан колхоз государственнай кытта аһааһы бары көрүннэһин кулун тутар 22 күнүгэр толорбутун туһунан съезд президиумугар рапордун чыһаа тигиһэ. Совхоз рабочайдара ылыммыт эбэһэтэлиститибэлэрин кулун тутар 26 күнүгэр чыһааһын толорон эмнэ съезд рапордатылар.

Оройуонга хаһаайыстыба бары салаага түргэн тэһиниһин сайдытыгар, улахан тоһуһун партия уонна правительство көһөһи бириэмэһэ ылыммыт дьаһаллара, ордук чуолан тыа хаһаайыстыбатын бородуукталарын аһааһаар сыһааны үрдэтин,

материальной - технической хааччылыыны тупсары буолаллар. Аһааһы 5 сылга колхозтар харчынан дохуоттара 2 мөлүйүн 33 тыһынан солкуобайынан, 88,7 бырыһыан, оттон колхозтар уонна совхоз ыраас дохуоттара 2,3 төгүл үүннэ. Колхозтаах орто хаһаайыстыба иһин төгүлгө ордук улаатта. Үлэ оҥоруу таһаарыта 24 бырыһыан уонна общественной хаһаайыстыба рентабельноһа 5,4 бырыһыан үүннэ.

Ол гынан баран, төһө даһаны уопсай үүнүү-сайдыы, иһинки диһи хардылар баалларын иһин, бу тэһиннэр билигин аһааһаар баатар. Өссө даһаны баар кыахтары кыһаан туһаамалыт, сайдыыбыт быһаан, сүтүктэбит элбэхтэр. Вастаан турал, сиртэн үүнүүнү ылымга туруоруллубут сорууттар толоруллубаттар. Бу салаада билигин хаһаайыстыбаларыт салайааччылар, специалисттар сөптөөх суолтаан бириэттэр. Аһааһы пятилетка устата бири центнер бурдук бэйэһэ турар сыһаата иһин төгүл, хортуппуйга иһин төгүлгө ордук улаатта. Ылыммыт өлөһкү ыһыһа бэлэмнэни совхозка, Карл Маркс аатынан колхозка ордук мөлтөхтүк баар.

Партия XXIV съездин Директиваларын нөдөбүллэригэр сөн түбэһиннэһин, бу пятилеткада сиргэ сыһаанын төстү уларытан, былааннаах үүнүүнү хомуйар дьаһаллары ылымнаахтыт. Сүөһү аһааһын баһатын тарийин бурдук хаһаайыстыбатын сайыннарыттан улахан туһулукаах. Маһа салайааччылартан, специалисттартан эппиэтинээһин күүһүрдүү тустаахтыт.

Дакылаатчыт сүөһү иһинтин сайыннарымыга, кинитан бородууксуйаны ылымны үрдэтингэ сорох этиһинилэри тэһиннэ, билигин даһаны сүөһү иһинтигэр элбэх итэздэстөр баалларыт бэлэҥэһэ. Бородууксуйа босхотуоһа үрдүк, үлэ оҥоруу таһаарытын үүнүүгэ быһаан. Хаһааһы улаатыыга үлэ оҥоруу таһаарытын үрдэтиннэ доһууоллааһыт. Үлэ оҥоруу таһаарытын нэһилиэһи бири сүрүн бириччиһэһин механизация суоһа буолар. Биһиэхэ ыһаары маһын, нөһуөһу ыраастааһын, аһааһы тарбатын механизацияга

суоһун көрүтэ.

Хаһаайыстыбалар экономическай нөдөрүлэри тэһиннэрдэр суолууан сүөһү көһуһүннэ өлүүтүн уонна ынах кытарааһын элбэһэ буолар. Итинэн пятилетка сылларыгар төһөлөөх хоронну тахсыбытын маһык чачылартан да көрүөххэ сөн. Ынах, салгы сүөһү көһуһүннэ өлүүттөн 1470 тонна этиһин сүтүк таһыста. Иһин аһааһаһаар сыһаанын харчытыгар таһаардаахха 2090 тыһ. солкуобайга тэһиннэр. Ынах кытарааһыныттан 3900 нөһрөһи ситэ ыһааһыт. Аһааһа аһааһыт салгы ынах 14,6 бырыһыана, ол иһингэр Ленин аатынан колхозка 32, Калинин аатынан колхозка 20 бырыһыана кытараата. Онон төрүүһү ситэ ыһааһаһаан 5 сылга этиһин 430 тонна, харчытыгар таһаардаахха 795 тыһ. солкуобай сүтүк таһыста.

Сүөһү иһинтигэр кыһааһа сорукулут—туһата суох ороскуоттары, сүтүктэһи аһааһыт, үбү үрдүк нөдүүтэһаһин туһаанын, бородууксуйа хаачыстыбатын тупсары, үлэни механизациялааһын күүһэ ыһааһы буолаллар. Сүөһүнү аһааһа өттүнэн элбэһин, бородууксуйаны ылымны үрдэтин аһааһыт бөдө баһатын тарийингэ тэһиннэһаһа. Бу проблеманы быһаарыыга маһиоративнай үлэлэр улахан суолтаны ыһааһа. Бу пятилеткада ходуһа, мөһчирээ сирдэри төрдүттэн тупсаран оҥоруу 10000 гектарга ыһааһаһаах. Маһтан салгы дакылаатчыт общественной сүөһү быһааһыт кыһааһын тэрээһиннээһин түмүктээһин уонна үүт иһин охсуһууну күүһүрдүү сорууттарыгар кыһаҥник тохтоот.

Оройуон промышленнай предприятиеларыгар аһааһыт пятилеткада бэриллибит былааннар сүрүннэһин толорулулар. Валовой бородууксуйаны оҥоруу 2,4 төгүл үүннэ. Ол эрээри маһа кырата суох итэздэстөр бааллар. Лесопункт 1967 сыллааһаар 1970 сылга 3315 кубометр өттүк маһы итэһа таһа, эбөтөр производствонн 20,6 бырыһыан сарбайда. Промкомбинат маһы хаһааһыны, киирннчээ оҥоруутун 18—21 бырыһыан, маһы таһааны 27,7 бырыһыан наһааһа.

СПИРОДОН БАСТАКЫ
МЕДАЛА

В. И. Ленин төрөөбүтэ 100 сыла туолуутун чыңыгэр ыгытылыгыт республикамын быыстапкада онус кылаас үөрөнөөччитэ Спиридон Шеस्ताков алтантан уонна көмүстөн оҥорууктара бастагы стениннөөх дипломунан уонна сыйаналаах бөлөкүнөн бөлүгэ тэкминтэрэ итиннэ жюри быһаарытымын Москвада «Өдүрдөр айымньылары» деген быыстапкада, норуот каһаайыстыбатын дэтиниллэрин быыстапкагытар ымытыллыгытыра.

Спиридон ШЕСТАКОВ дьоруун арылларга оскуолаталы быһыстапка көмөлөспүтэ. Кини онно пластмассаттан (чэрчинилэ иһитигэн) ытар-са уонна биһилэх өгөрбута. Биһилээгин өгөроругар наар тэҥ эрбинтин, үүттүүр этэллүү, төгүүк уонна көнөөдү кутуллан, күлбэтэр ма-

тырмашалары¹ тутгубута,
Бүтөрөн баран брощь тааһы-
нан таастаабыта. Ыларданы
эмиз үөһэ ааттаммыт кистру-
мешарын туттан оҕорбута.
Ирбиннаыктөрүн, токурута-
рыгар тостубатын дивч, ытар-
да үүтүтөр угуон минниа.
Чүмөчү уогун суоһугар тутан
сминкэтара.

Уол ити дыбурун билэн, биһилэҥи алтантан, ытарданы көмүстөн оҕороругар сүбэлээбиппит. Алтаны трактор быраҕылыбыт чааһыттан булбута. Олтон тус-туһунан ис хоһоонпоох, тус-туһунан көрүнгүзэх биэс биһилэҥи оҕорбута. Ити көмнүттөн үрүг көмүс ылуоскаттан тапсайан, аалдан, үүттөөн икки үрүг ы.мүс ытарданы оҕорбута. Куууу ыһыматын туттубатаҕа. Вастакыга саха дыахтарын туттэхтэх ытардата өбүт буоллабына. иккисин аһымылы

ХАНДАТ
АНАЛААХ
ТАНААРЫЙТА

ЭДЭР СААНА

С. А. Новгородов аатынан интернат-оскуола

ЧОЧУЙУУ КУРУҢУОГА

Мин аяспыт сымтай ыла чочуйуу куруһуогун са-
даһан үлэттөһүн. Баатаан ону тэрийэр быласк суо-
та. Мастарыккай сөбүдүссэһин быһымтынач на-
чэлыһартай үөһэ гылаас үөрөнөөччилэрин ылан ал-
дымчыт ылан-салам өрөмүөннэтэрим. Онуоха кыра-
лар тугу да ыһаһар, сатааба буолан, илин атах эро
буолаллара, үксүн таах тэлбинчтэһэн тахсалаһа. Ол
нэмгэ үс чочуйар станок баара таах туралтара.
Үлэттэн куотунэ салыыр, ордук мөһүн-төһүн өттүлө-
рүн онно үлэттэртэ быһаарыммытым.

Бул исе калыпстан алымайак оёну талбытым. Онтон келбди халпатым эбитэ буоллар, станокка уочаратталай дорүн-дорүн үлэлиэхтэр уонка чочулууну сончо-гапча кэрэхсэхтэр суох этэ. Станоктарга уочараты бэрэдүкөөрү, үөрэтэргэ табыгастаах буол-лун да диэн икки бөлөхкө аразарбытым.

[illegible]

быһылаабыта уонна улахан
тыммыта.

Москвага итихэртэн сахалымы бичимылаах ытархата итинэнэ алтан бичилэхтэритэн бикрүдүстөрө ыгыллы-

СПОРТИВНАЙ АЛБАН ААТЫ ҮЙЭТИТИЭХХЭ

Интернационал-оскуолатта спор-
тивной албан аат музейи тө-
рүттэнэн эрэр. Музей мин-
ки өтүүгөр улахан сымаллар-
даах. Бастатан, Саха норуо-
туу албан аатын Союз үрдү-
нэн сурагырдыбыт, ону аа-
һан аан дойду эйгэтигэр та-
һаарбыт чулуу спортсмен-
нарбыт ситиһинилэрин үйэти-
тин. Иккинчэн, билигин
оройуонига көңүл тустууму
тэнинипт Советскай Союз.
Үтүөлөөх тренерин Дмитрий
Петрович Коркин уонна ки-
инэн төрүттөмүт озо спор-
тивной оскуолатын үлэлэрин
көрдөрүү. Үсүнүнэн, спор-
тивной Чурапчы бастыт си-
тиһинилэрин көрдөрөр элэти-
рыһааллары хомуйуу, киин-
нээһин. Тийэхэр, ыччаты
бастыт спортивной көрдө-
рүүлэргэ, биллиилээх спорт-
сменнар хөлөбурдарыгар уту-
йуу.

Музейы быдырыны оскуо-
ла администрациятын кезу-
лэхининэн учуутал М. П.
Ефимов төрүттэбитэ. Экси-
патырынан байытыга ин-
тернат-оскуола директора
В. Ф. Ермолаев, спортнаа
оскуола директора К. С.
Пестников, үтүөлэх тренер
Коркин удаан өгөнү өгөр-
хүлэр, өгөрүллөр.

Музейн көрүүгө-хараймы-
га окуула тохсус «а» мы-
лаага сынмарыллыбыта. Сө-
тө киһиттэн музей сого-
талымына. Директорынан
ити кылас үөрөнөччлө-
тустуук Аркадий Софронов
үлөһиир. Билигин VIII—X
кыластар үөрөнөччлөрө
спортнай албан аат муза-
йыгар көмөлөһүү нэхилэтин
мыуарга бэлэмнэйдлэр.
«Чурапчытаабы озо спорт-
най окуулаатын ситиһиллэ-
рин киһигэтэ» оһоһуулар.

төн ыла огорук байхыгын-тутуутун, ону хандах
огоруохха сөбүн байдалаа тоднуулуур буолбутаа.

Станокка үлэһини бары сабуллэббиттэ. Станогу иллэһини кимдэстии өсчүгү хайа сэтанымын түрүөһүн бүтөрүө маада эта. Ону тэҥэ харыһыт иһитэй буолан, станокка өр утан туруордоххэ, хата годутуруан хаалар. Оччобо сабаламмыт үлэ сатач элэки бэриэһиллэригэр тийиэрэ. Ол иһин олоһор галыг буолуулар өрө, мастерскойга кэлэ үүдэллэрэ. Кимдэһиниллэригэр бирикэме ордубат буолуута.

Согорү аныгу бастагы ситини үөрүүтүн көрсү-
бүттөрү, Алтын ыгытһан оторбут национальнай
сервистөрү республикасыкай юбилейнай бөлүмгика
үһүс миһетлөөх Бочуотунай грамотатынан (элнө-
төһмүт). Отон Дима Молорон, спортиннай кубога
иккис миһетин алын, Бочуотунай грамотана; на-
паадаларым-та уонне сыналдах балээн түһүтү.

Баара-суоҕа биһир сыллаах үлэ бу оҕолор инти-
лигэлэринтэр, суолтата итинэн бүппэт. Майгы, суу-
сигиллэрэ, үлэҥэ сыһынынара тосту туһа буолуҥ. Үөрөх-
хэ да кыһакар буолбуттара. Онон бастаан мөлтөх-
түк үөрэнээччилэр баһыраар бэйэлэрэ кылаастарын
бары сэтэһиннээхтэн бүтэрбиттара.

И. МИХАЙЛОВ,
австальский снабженец

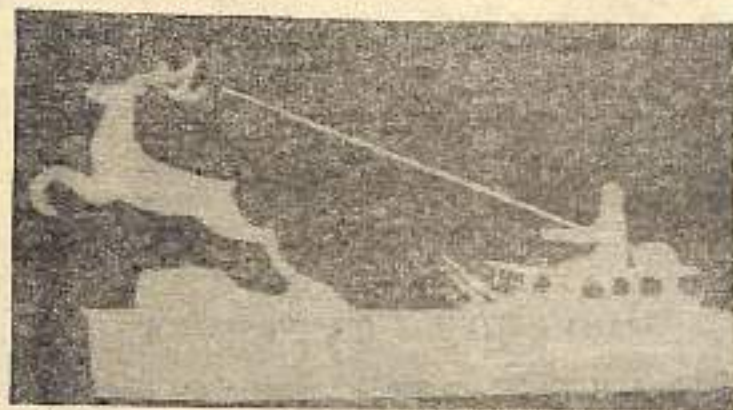
Оскуоланы бүтүрбүт спорт-
сменнары кытары суруйсуу,
кинилер ахчылары, болто
күрөктөнүүлөр, спортсмен-
нар, спорт ветерандарын
уларга келүүгө, келүүгө
рын жомууу саядаһия.

Музей экспоната — библиотечка азыйлах, фотографиялар, кубоктар, вымпеллар, грамоталар эрэ. Ойон уаһа спорт оройуонуга суус-сорогох мууһаан быйыһтыһан сыһа.

даш, өрөөн салатта, физкультурнай, спортичнай тарилталар, биридмэлэн спортсменнар уонна спорт ветераниннар, комсомолццтар уонна ыччэттар экспонаттары, кытанылары, суусиридары кумуууга көхөлөбүттэрэ дээн эрэнэбит.

С. ЖИРКОВ,
музей илүү эмнэлгээс
УЧУУТАЛ.

ҮӨРЭНЭЭЧЧИЛЭР АЙЫМНЫЛАРА

Онуэ кылаае үөрөнөөгүттө Афоня Андреев мастаа кы-
лаан эгөрбүт «Табакы» динен үлэтэ.

Ине курулушун хяатмындахтара сымээбит итгарын чап-
пааааа.

И. ПОПОВ фототара.

•CO. KOPP.

